

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ В ПРОЦЕСІ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ

Нагірняк М.Ф., аспірант*,

Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8245-1021>

Податкові надходження є основою бюджетів будь-якої країни. Тому від своєчасності та повноти сплати податкових зобов'язань платниками податків залежить виконання функцій державою і територіальними громадами.

Одним із інструментів адміністрування податків, який забезпечує достовірне формування податкових зобов'язань та надходження їх до бюджетів є податковий контроль.

У ПКУ податковий контроль розглядається як система заходів з метою контролю правильності нарахування, повноти та своєчасності сплати податків і зборів.

При цьому, податковий контроль виконує як забезпечувальну, так і попереджувальну функції. Забезпечувальна функція податкового контролю створюється системою способів (прийомів) за допомогою яких здійснюється виявлення фактів ухилення від сплати податків.

Серед інформативних способів податкового контролю щодо виявлення об'єктів оподаткування, перевірки достовірності розрахунку бази оподаткування та забезпечення сплати податків важливе місце займає інвентаризація, яка дозволяє об'єктивно оцінювати обсяги податкових зобов'язань.

Однак, проблематика використання інвентаризації для забезпечення податкового контролю на рівні нормативного визначення та в наукових дослідженнях розглядається неоднозначно.

ПКУ в контексті застосування інвентаризації в процесі податкового контролю лише надає право вимагати від платників податків їх проведення під час перевірок. Об'єктами інвентаризації (зняття залишків) можуть бути основні засоби, товарно-матеріальні цінності та кошти (готівка). Інформація та документи щодо результатів такої інвентаризації використовується податковою перевіркою або під час наступних заходів податкового контролю. При цьому, не визначені організаційні основи проведення інвентаризації та процес використання її результатів при встановленні достовірності податкових зобов'язань.

* Науковий керівник – Мороз Ю.Ю., д.е.н., професор

Досі залишаються майже не вирішеними питання інвентаризації і через призму її завдань і функцій у податковому контролі в наукових дослідженнях.

При цьому, у розв'язанні низки загальних проблем пов'язаних з організацією та методикою проведення інвентаризації як методичного прийому бухгалтерського обліку, контролю, ревізії і аудиту в останні роки приймали участь такі науковці Височан О.О. [1], Височан С.О. [1], Вінниченко Т.А. [3], Горлачова Г.Р. [2], Зоря О.П. [2], Левченко Т.В. [3], Максименко І.Я. [2], Мезенцева Н.М. [3], Шевчук О.А. [4].

Вперше, серед українських науковців комплексно проблеми інвентаризації були досліджені в дисертації Цал-Цалко Ю.С. на тему «Інвентаризація як засіб забезпечення збереження майна колгоспів» у 1985 році за спеціальністю «Бухгалтерський облік і аналіз».

Виходячи з того, що в нормативних актах відсутнє поняття інвентаризації, а майже кожен науковець формулює його по-різному, то звідси по відношенню до податкового контролю тлумачити інвентаризацію можна як методичний прийом, що полягає у встановленні фактичної наявності і стану об'єктів бази оподаткування та підтвердженні господарських операцій пов'язаних з розрахунками податкових зобов'язань та їх сплати платниками податків.

Інвентаризація як економічна категорія в податковому контролі повинна мати свої власні предмет, об'єкт та суб'єкт, етапи, методи, прийоми, методи процедури, принципи, порядок, техніку та технологію здійснення (виконання) [3].

Інвентаризації в процесі податкового контролю притаманна певна система практичних дій направлених на встановлення наявності об'єктів пов'язаних з базою оподаткування, які характеризуються активами, власним капіталом, зобов'язаннями та їх рухом, які відображаються в обліковій системі платників податків при здійсненні господарської діяльності.

Перелік завдань такої інвентаризації значно ширший ніж у бухгалтерському обліку, особливо щодо використання її результатів в процесі здійснення податкових контрольних процедур для забезпечення достовірності показників податкової звітності та розрахунку податкових зобов'язань.

До основних причин проведення інвентаризації в процесі податкового контролю можна віднести виявлення лишків та встановлення нестач активів пов'язаних з формування бази оподаткування, необхідність розрахунку природного убутку, впорядкування пересортиць, здійснення перевірок кількісних та якісних характеристик активів для визначення податкових зобов'язань.

Вона як засіб встановлення істини виконуючи контрольну функцію дозволяє підтвердити дані податкової звітності або виявити не враховані об'єкти оподаткування та господарські операції, які вплинули на приховування податкових платежів. А це означає, що через інвентаризацію захищаються інтереси у розподілі доходів бізнесу на користь держави, територіальних громад і відповідно населення кожної країни.

Література:

1. Височан С.О., Височан О.О. Інвентаризація: сутність, класифікація, принципи, функції та завдання. *Вісн. Ужгородського нац. ун-ту. Сер. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2018. Вип. 22, Ч. 1. С. 48-52.
2. Максименко І.Я., Зоря О.П., Горлачова Г.Р. Інвентаризація як складова внутрішньогосподарського контролю в процесі управління підприємством. *Економіка і держава*. 2017. № 10. С. 83-85.
3. Мезенцева Н.М., Вінниченко Т.А., Левченко Т.В. Сучасні дефініції та класифікація інвентаризації в умовах господарювання підприємства. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія «Економіка і управління»*. 2020. Т. 31(70). № 3. Ч. 2. С. 151-158.
4. Шевчук О.А. Форми та методи податкового контролю: світовий досвід та українська практика. *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 1-2(1). С. 73-76.
5. Саванчук Т.М. Інвентаризація як метод контролю в системі управління матеріально-технічним забезпеченням аграрних підприємств. *Фінансово-облікове забезпечення сталого розвитку аграрного сектора України: колективна монографія / за заг. ред. А.І. Катан та Н.І. Демчук. Дніпро: Пороги, 2017. С. 507-517.*

КЛАСИФІКАЦІЯ ПЛАТІЖНИХ АКТИВІВ У ПРОЦЕСІ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Панічук О.В., аспірант,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6781-1672>
Мороз Ю.Ю., доктор економічних наук, професор,
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9507-711X>

Господарська діяльність є дуже складним та різноманітним процесом, який здійснюється за допомогою відносин, що виникають при постачанні товарних об'єктів та придбанні ресурсів.